

STATICKÝ A DYNAMICKÝ OPIS

- sú to druhy opisu, podľa výberu jazykových prostriedkov
- **STATICKÝ OPIS:** je to opis statických predmetov, najmä neživých vecí, ktoré stoja v čase a priestore. Autor sa usiluje opísať predmet tak, aby čo najvernejšie zachytil jeho podstatné a príznačné znaky. Je tu frekvencia podstatných mien a prídavných mien, ktoré pomenúvajú znaky a vlastnosti predmetu.
- V **statickom opise** prevládajú jednoduché vety s viacnásobným vetným členom, prirad'ovacie súvetia, podrad'ovacie súvetia s prívlastkovou vedľajšou vetou.
- **Typickým statickým opisom** = NÁUČNÝ OPIS – je presný, niekedy sa jeho názornosť zvyšuje ilustráciou alebo náčrtom opisovaného predmetu.

- **DYNAMICKÝ OPIS:** je to opis dynamického – pohybujúceho sa predmetu. Je tu frekvencia slovíčok, ktoré pomenúva dej, pracovný postup, opis činnosti.
- **Typický dynamický opis** = OPIS PRACOVNÉHO POSTUPU, NÁVOD NA ČINNOSŤ
Opis pracovného postupu = vymenúva v logickej časovej a príčinnej následnosti jednotlivé úkony, ktoré treba vykonať pri realizácii istého cieľa. Sú pomenované plnovýznamovými činnosťnými slovesami. V centre opisu je činnosť, ktorá sa má najpresnejšie vystihnúť tak, aby ju adresát vedel vykonať. Sú to návody na činnosť, návody na obsluhu (práčka, umývačka). Má nulovú subjektívnosť.
Opis pracovného postupu sa zvyčajne skladá z dvoch hlavných častí:
  - a) vymenovanie materiálu a nástrojov potrebných pri práci
  - b) opis postupu (využíva 1 os. pl. oznamovacieho – *do mlieka vhodíme....* alebo 2 . os. pl. rozkazovacieho spôsobu – *roztočte každé koleso...*)

Príklad statického opisu :

Túto jar sa vyskytuje v hojnom počte fialka voňavá. Je to jedna z najstarších liečivých rastlín. Ide o trvácú rastlinu s nápadnými vždy príjemne voňavými kvetmi. Rastie v kroviskách, na medziach a vo svetlých lesoch.

Fialka je iba 5-10 cm vysoká rastlina.. Z krátkeho podzemka vyrastajú zakoreňujúce poplazy .Listy utvárajú prízemnú ružicu, sú obličkovito okrúhle až široko vajcovité, na báze srdcovité, vpredu slabo končisté až zaokrúhlené, na okrajoch husto vrúbkované, roztrúsené chlpaté až lysé. Prílistky sú široko vajcovité, končisté, celistvokrajové alebo na vrchu žľaznato brvité. Kvety vyrastajú na dlhých stopkách (v strede stopky s dvoma listeňmi), sú obojpohlavné, súmerné, voňavé. Kališné lístky sú vajcovité s odstavajúcimi prívěskami. Korunné lupienky sú tmavofialové, na báze biele s fialovou ostrohou. Plod je krátko a husto chlpatá tobolka. Kvitne v marci až apríli.

Predmetom liečebného použitia je celá rastlina. Fialka sa používa na uľavenie pri kašli a riedenie hlienu pri čiernom kašli a silnom zahlienení dýchacích ciest. reumatických bolestiach. U nás rastie asi 30 druhov fialiek a na celom svete asi 400 druhov.

Príklad dynamického opisu, v ktorom sú uplatnené slovesá v 1. osobe množného čísla prítomného času:

Najprv vyznačíme miesto, kde chceme mať gombík. Ihlou zachytíme niť o látku, navlečíme do dierky gombíka a pretiahneme do druhej dierky. Potom striedavo zapichujeme ihlu do látky a do dierok gombíka. Dbáme na správne držanie ihly. Kolmo napichujeme aj vypichujeme.

Príklad dynamického opisu, v ktorom sú uplatnené slovesá v 2. osobe množného čísla:

Pekný väčší umytý zemiak rozkrojte po šírke na polovicu. Jemné kvapôčky utrite čistou handričkou. Na plôšku zemiaka fixkou načrtnite obrys tvaru pečiatky. Ostrým nožom vyrežte pečiatku podľa nakresleného obrysu. Pred pečiatkovaním ceruzkou načrtnite na výkres jemné vodiace čiary alebo jemnú sieť.

Úloha 1: *Napíšte statický opis. Vyberte si jednu budovu, ktorú dobre poznáte a priložte k opisu aj fotografiu.* (rozsah ½ - 1 A4) /3b./

Úloha 2: *Napíšte dynamický opis (váš obľúbený recept na jedlo, nápoj...).* (rozsah 10 – 15 viet) /2b./